

Stockholm 1928

I

TOEN HIJ OP zijn horloge keek, zag hij dat het bijna drie uur was.

Het was donker op de scheepswerf, er brandde nergens licht. De grote, verlaten gebouwen stonden er als roerloze schimmen bij. Hij stond beneden uit te kijken over het water. Aan de overkant stonden huizen. Links lag de zwak verlichte houten brug.

Hij zette zijn hoed recht en keek naar zijn zwarte kostuum. Het was pas gekocht, maar het zat slecht. Zo was het meestal. Hij was slank en door zijn sterk afhangende schouders zaten zijn kleren vaak niet zoals het zou moeten. Dan deed de kwaliteit er minder toe. Hij had de zwarte regenjas in een tas gestopt, die kon hij niet aan met al het bloed dat erop zat.

De man stak een sigaret op en inhaleerde een paar keer diep. Hij dacht na over hoe hij hier terecht was gekomen; na al die jaren was hij uiteindelijk op een donkere, gesloten scheepswerf op Djurgården beland. De weg hierheen was niet lijnrecht geweest, die had scherpe bochten gemaakt, was steil omhoog- en omlaaggegaan, maar had onherroepelijk hiernaartoe geleid.

De nacht was helder en de volle maan glinsterde in het water. Hij had allang ingezien dat het leven als zodanig hem het misdadige pad op had gestuurd en uiteindelijk een moordenaar van hem had gemaakt. De vernedering en de onverschilligheid hadden hem gevormd. Hij had geen noemenswaard sociaal leven. De mensen die hij ontmoette vond hij even oninteressant als de weinige monotone banen die hij door de jaren heen had gehad. Nu voorzag hij in zijn levensonderhoud door zakken te rollen in de winkelstraten van Norrmalm en tussen alle reizigers op het centraal station; dat leverde netto meer op. Soms brak hij een auto open; vaak leverde dat niets op, maar soms stuitte hij op een pure goudmijn. Het wa-

ren rijke mensen die een auto hadden. Hij had dure pakken in auto's gevonden. Champagne. Portemonnees met veel contanten. Soms pleegde hij inbraken in huizen in de deftige buurten van de stad. De houten huizen in Äppelviken. De zomerhuizen in Stora Essingen.

Het boevenpad. Hij was het slechte pad op gegaan. In het begin was het een nieuwtje geweest. Spannend. Nu vond hij het bijna even eentonig als op een eerlijke manier zijn geld verdienen.

De man in het pak nam een paar trekjes van zijn sigaret, terwijl hij met zijn linkerhand over zijn kin wreef. Hij had zich al drie dagen niet geschoren. Dat kwam vooral door de spanning die hij de afgelopen maanden had gevoeld. Normaal gesproken verzorgde hij zich altijd goed.

Hij gooide de sigaret op de grond en smoorde de gloed met zijn rechterschoenzool. Vervolgens raapte hij de peuk op en stopte hem in zijn broekzak.

Als tiener had hij winkeldiefstalletjes gepleegd. Daarna was hij verder gegaan. Hij had zijn techniek verfijnd. Foeffjes geleerd. Hij was nooit gepakt.

Vannacht had hij een stap in een andere richting gezet. Een noodzakelijke stap. Die had opluchting bij hem teweeggebracht, maar tegelijkertijd voelde hij zich verward, bijna duizelig. Vannacht had hij eindelijk een ander mens gedood.

De man draaide zich om en begon door het donker te lopen. Het grind knerpte onder zijn voeten. Voor een groot metalen gebouw bleef hij staan, hij deed de deur open en ging naar binnen.

Binnen was het erg donker. Het gebouw stond vol rommel: planken, oude roestige motoren en metalen platen. Ooit, niet zo heel lang geleden, hadden hier mensen gewerkt. Nu raakte de werf in verval.

Hij liep voorzichtig naar een wiebelige houten trap die naar boven leidde. De bovenverdieping was veel kleiner, hooguit een derde van de benedenverdieping. Hij stak een petroleumlamp aan die bij de trap op de grond stond. Rondom een houten tafel waren een paar keukenstoelen neergezet. Onder een raam stond een vieze badkuip. In de badkuip lag de tas met zijn spullen. Daar lag het touw met de strop. De wapenstok, die in een bebloede handdoek gewikkeld was. De korte broek. Het hemd. De spikes.

Het meisje lag op de grond. Hij kon het bloed in haar blonde

haar duidelijk zien. En de plassen naast haar. De grote spetters boven haar hoofd. Ze had erg gebloed toen hij haar doodsloeg met zijn wapenstok, maar hij dacht dat het snel was gegaan. Dat ze niet lang had geleden.

Hij stond op en liep voorzichtig om al het bloed heen, hij lette goed op dat hij er niet in ging staan.

Het meisje had Ingrid geheten. Vier weken geleden had hij haar alleen in het Vasapark gezien en was met haar gaan praten. Eerst was ze verlegen geweest. Hij had haar een paar centen gegeven voor poëzieplaatjes. Sindsdien had hij het park dagelijks bezocht. Dan zat hij een hele poos op hetzelfde bankje de krant te lezen of gewoon naar de krioelende mensen om hem heen te kijken.

Hij had haar nog een paar keer ontmoet en langzaamaan haar vertrouwen gewonnen. Hij vroeg hoe het op school ging. Eén keer had ze zelfs een van zijn verzamelplaatjes gekregen. Hij vond haar aardig.

Toen ze elkaar voor de tweede keer zagen had ze verteld dat ze alleen bij haar moeder woonde. Dat ze haar vader nog nooit had gezien. Hij had gevraagd naar de naam van haar vader en gezegd dat hij hem kende.

De auto had hij een week geleden geregeld. De afgelopen dagen had hij rondgereden. Was gestopt, uitgestapt. Had gezocht. Vanmiddag had hij de auto op een achterafstraatje bij het Vasapark geparkeerd, hij had aardbeien bij zich die hij de dag ervoor op het Hötorget had gekocht. Hij was op zijn vaste bankje gaan zitten, dicht bij het grote grasveld, dicht bij de route die ze altijd nam. Hij had in de Stockholms-Tidningen zitten bladeren en naar de mensen om hem heen gekeken. Hij had daar uren gezeten en het aantal mensen steeds kleiner zien worden. Hij had de duisternis zien invallen en de lantaarnopsteker de lantaarns zien aansteken.

Rond negen uur was ze gekomen; het verbaasde hem dat ze zo laat nog buiten was. Ze was bij het bankje blijven staan en had hem aangesproken. Hij voelde dat ze hem vertrouwde en had gezegd dat haar vader in de stad was, dat ze hem nu zou kunnen ontmoeten. Ze was met hem meegegaan.

HARRY SCHILLER LIEP met wankel pas de steile heuvel aan het eind van de Nordenskiöldsgatan op. Het was net vier uur geweest, er waren nog bijna geen mensen op straat.

Schiller bleef voor een van de huurkazernes staan. De avond was begonnen in restaurant Tennstopet. Daarna was die vervolgd in een paar biercafés in de binnenstad. Hij had de gelegenheden opgezocht waar ze niet wisten dat hij als alcoholist te boek stond, als zwerver, iemand die je geen drank mocht schenken. Zijn kroegtocht was geëindigd bij Julia in de Narvavägen. Vlak voor sluitingstijd, om twaalf uur, hadden ze hem verzocht weg te gaan. Hij was te dronken en bijna platzak.

Hij had een slaappleeds gevonden in de buurt van de Djurgårdsbrug, maar hij was dun gekleed en tegen halfvier was hij wakker geworden en had beseft dat hij iets gerieflijkers moest zoeken.

Hij deed een ijzeren poortje open dat toegang gaf tot de binnenplaats van het woongebouw. Die was vrij klein en vierkant. Tegen de muur van het gebouw stond een rek met een paar fietsen. Even verderop was een metalen hek dat tot zijn middel reikte.

Schiller liep naar het hek toe. Onder hem begon het terrein van de scheepswerf. Die was al een hele tijd gesloten en verlaten en hij sliep daar vaak, een paar keer per week.

Hij klom over het hek. Een stenen muur liep steil af naar de werf; het was een paar meter naar de grond beneden. Vlak naast de muur stonden een paar bomen. Hij klampte zich aan een ervan vast. Hoe dronken hij ook was, hij wist de afdaling zonder problemen uit te voeren; hij had dit al zo vaak gedaan.

Beneden aangekomen ging hij bij het dichtstbijzijnde van de grote gele stalen gebouwen staan urineren. De kapotte deur stond open, dat was anders nooit zo.

Hij knoopte zijn gulp dicht en liep naar binnen.

Op weg naar de trap botste hij tegen een paar oude, roestige motoren aan. Zijn dronkenschap en de duisternis daarbinnen maakten hem onhandiger dan gewoonlijk. Zachtjes neuriede hij een melodie, terwijl hij naar boven klom. Toen was hij op de eerste verdieping.

Het duurde even voordat hij het meisje zag. Hij had eerst door het kleine raampje naar buiten gekeken en daarna naar de vloer.

Het meisje lag op haar rug. Ze droeg een witte rok, een witte blouse en een vest. Sandalen aan haar voeten. In haar blonde haar zaten grote hoeveelheden bloed. Haar onderbroekje was naar beneden gestroopt en zat over haar linkervoet. Hij zag de bloedplassen om haar heen, zag de spetters.

Hier was overduidelijk geweld gebruikt. Hij hoorde geen ademhaling.

Harry Schiller keek een paar seconden de andere kant op. Hij struikelde en viel bijna tegen de badkuip, maar wist zijn evenwicht te bewaren. De badkuip leek vies. Hij zag dat er een tas in stond, een grote tas van donker leer. Die stond zo ver open dat hij een deel van de inhoud kon zien. Er zat iets in een bebloede handdoek gewikkeld, het leek lang en gerond, zoals een slaghout. Onder de handdoek ving hij een glimp op van een paar sportschoenen en een korte broek.

Opeens klonk er beneden een knal. Schiller schrok en bleef doodstil staan. Iemand was zojuist het grote werfgebouw binnengekomen. Beneden klonken lichte voetstappen.

Harry Schiller voelde zich wanhopig. Hij dacht maar één ding: dat hij zich moest verstoppen. Hij keek om zich heen. Aan één kant stond een metalen kast. Die stond een eindje van de muur en hij dacht dat hij erachter zou passen.

Er kwam een man naar boven. Het was zo donker dat hij het gezicht van de man niet kon onderscheiden, maar hij droeg een colbert en een hoed. Het leek ook wel of hij handschoenen droeg.

De man met de hoed liep naar het meisje toe. Hij bewoog langzaam en liet zijn blik over de vloer glijden. Het leek wel of hij iets zocht. Hij zette een stap in de richting van de badkuip, kreeg de tas in het oog en pakte hem op.

Harry Schiller, die achter de kast stond, kon zijn adem niet langer inhouden. Hij liet de lucht via zijn mondhoek ontsnappen. Vervolgens ademde hij weer in, vulde zijn longen en hoopte dat het niet te horen was. Dat mocht beslist niet.

De man met de hoed keek nog eens om zich heen. Toen draaide hij zich om en liep bijna geruisloos de trap af.

Harry Schiller bleef een hele poos achter de kast staan voordat hij tevoorschijn durfde te komen. Hoe lang daar had hij geen idee van. Misschien tien minuten, misschien een halfuur. Het leek wel of hij zijn begrip van tijd kwijt was.

Ten slotte stormde hij het gebouw uit. Hij klom omhoog via dezelfde route als waarlangs hij was gekomen en stond al gauw weer op de Nordenskiöldsgatan. Zijn handen trilden en hij was tot op het bot verkleumd. Toen begon hij te rennen.

Voor Skansen stapte Harry Schiller een telefooncel binnen. Stotterend vroeg hij om te worden doorverbonden met de politie. De stem die opnam, klonk gedecideerd.

‘Met de politie.’

‘U moet komen,’ begon hij. ‘Er is iets gebeurd...’

Opeens voelde hij de misselijkheid opkomen, heel heftig.

‘Hallo, met wie spreek ik?’

Hij haalde diep adem. ‘Dat maakt niet uit. Er ligt een meisje op de Djurgårdswerf. Ze lijkt dood. Iemand lijkt haar doodgeslagen te hebben.’

‘Een meisje op de Djurgårdswerf? Waar op de Djurgårdswerf?’

‘Op de eerste verdieping... Het grootste gebouw... Er kwam iemand aan...’

‘Wie kwam eraan?’

Harry Schiller slikte. Hij voelde zich niet goed.

‘Waar bent u ergens?’ vroeg de stem aan de andere kant. ‘Blijf waar u bent, we komen eraan. Dan kunt u aanwijzen waar het meisje is. Waar bent u?’

‘Ik zal... Ik zal proberen te blijven. Proberen erheen te gaan...’

Nu voelde hij dat hij het niet langer kon tegenhouden. Hij hing op en rende de telefooncel uit. Vlak voor de ingang van de grote dierentuin gaf hij over.